

Izhaja vsak dan, ud ob nedeljah in praznikih, jutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopolisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcijski list Edinosti. — Tisk tiskarne Edinosti. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 stot., obrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov mm po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema Inzeratni oddelček Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inzeratni oddelček se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Politično društvo „Edinost“

Odbor vabi na
redni letni občni zbor
ki se bo vršil
v nedeljo, 3. avgusta 1919., ob 10 dopoldne
v veliki dvorani Narodnega doma v Trstu
z naslednjim dnevnim redom:

1. Odborovo poročilo in položajev čuna.
2. Volitev novega odbora.
3. Slučajnosti.

ODBOR.

Mirovna konferenca.

Bojarji na mirovni konferenci.
PARIZ, 25. Bolgarski delegatje, ki so imeli dopoldne, privedo se le jutri, ker so se zadržali v Lussemburcu. Svet petorice je na današnji seji razpravljala o klavzulah glede razorožitve Bolgarov, ki naj se vstavijo v mirovno pogodbo.
PARIZ, 26. Prihod bolgarskega odposlanca, se pričakuje vsak dan. Sprejme ga polkovnik Henry, ki bo, kakor za Nemce in Avstrijce, posredoval med odposlancem in francosko vlado. Odposlanec, ki šteje vseh skupaj kakih 50 oseb, bo stanovale v gradu „Madrid“ v Neuillyju sredi velikankega parka.

WILSON IN JADRANSKO VPRAŠANJE.
Pot Tittonija v London.

PARIZ, 25. Glede skorajšnjega potovanja Tittonija v London, da se posvetuje z Lloyd Georgeom, se sodi tu, da se ne gre vdati velikim huzilam glede rešitve jadranskega vprašanja, ker ne kaže, da bi bil Wilson izpremenil svoje vedenje napram stvarim Italije. Pač pa je vzrok za domnevo, da izvršuje Wilson pritisk na gospodarskem polju, da bi vsilil svojo voljo na političnem. Anglija, zadovoljena z uspehi, doseženimi in vojni, je sedaj zaposlena predvsem z novotno socialno krizo in se prav nič ne zanima za italijanska vprašanja, kakor tudi ne za položaj v srednji in vzhodni Evropi. V tem pogledu pripovedujejo, da je na Clemencevove vprašanje, koliko mož da bi posla Anglija na Bolgarsko in slučaj, da bi nastale ovire proti sklepu miru, odgovoril Lloyd George: »Ne moremo jih poslati več, nego štirideset.«

Poročniklet vojne odškodnine.
PARIZ, 25. Komisija, ki jo je imenovala poslanska zbornica v svrhu proučevanja mirovne pogodbe z Nemčijo, je zaslula Duboisovo poročilo o finančnih klavzulah mirovne pogodbe z Nemčijo in glede porazdelitve vojne odškodnine. Čl. 237 poudarja, da se nemška vplačila v zlatu porazdelijo po predložitvi zaveznih in pridruženih vlad, na podlagi pravičnosti in pravice za vse. »Zdi se, da bi bilo pravično,« pravi poročilo, »da bi se plačila odškodnine Franciji, ki je posebno trpela v vojni, pred drugimi. Ta prednost je bila pripisana samo Belgiji za dve milijardi in pol.« Mirovna pogodba prepušča komisiji za odškodnino, da določi razmerje, v katerem se porazdeli odškodnina med zavezne in pridružene vlade; razmerje, ki se določeno, toda po poročilu bi pripadalo 50% Franciji, Dubois je baje hotel, da se porazdelitev vrši na podlagi celokupne škode s prednostjo za opustošene kraje. Glede povrnitve naglaja po. 250, da se je vsled obvez s strani Nemčije rešilo 350.000 tonelov materijala v Wiesbadnu, 60.000 tonelov v Bruslju in samo 8000 glav živine od 950.000 ukradenih. Delo komisije se približuje koncu.

Italijansko-grško vprašanje.
PARIZ, 25. »Temps« piše o grško-italijanskem vprašanju: »Ni se moglo in tudi ni primerno pričakovati vesti o dogovarjanju italijanske in grške dele adije o Epiru, Traciji in Mali Aziji. Dovoljeno je pa smatrati, da so ta dogovarjanja dobro vpeljana. Francija ne more seveda drugega, nego da se veseli sporazuma, ki se pripravlja med njenima zaveznikoma.«

IZ AMERIKE.
Sporazum med Združenimi državami in Mehiko.
NEW YORK, 26. Med Združenimi državami in Mehiko se je dosegel sporazum, vsled česar so ameriški in mehiški častniki skupno delovali, da se preprečijo neredi.

»Mehiška vojaška ekspedicija v Sibiriji in senat.«
WASHINGTON, 26. Wilson je obvestil senat, da je ameriška vojaška ekspedicija v Sibiriji oskrbovala prebivalstvo v živili in obleko in da ostane.

PODLISTEK

Vsakdanja zgodba.

Danska povest. — Prevedel M. C.—

Maja se je iztrgala iz svojih rok ter zbežala iz sobe. Vsi ostali smo obmolknili in gledali drug drugega. V svoji zmedbi sem posegnil po klobuku in odšel. Drugi so ostali kot kipi. Dopolnje na cesto, sem opazil šele, da mi je Anton sledil. Šla sva drug poleg drugega, ne da bi izpregovorila besedo. Šele tedaj, ko sva dospela do svojih hišnih vrst, je rekel ves v solzah: »Vidim pač, v kakih medsebojnih zvezi je to. Ne morem se pritoževati proti tebi. Služil si moji ljubezni, dasi sam... Zdravstvuj sin človeški! — Jaz odpustim domov še v tej noči, kmalu boš čul o meni.« Izreši te besede mi je stisnil roko in se oddaljil brzih korakov.

K Maji pojem, razkrijem ji svoje srce z jasnimi in razločnimi besedami, ona naj izreče svojo sedbo. S to mislijo sem hitel naslednjega dne k Maji v času, ko sem vedel, da je navadno sama. In v nasprotju s svojo navado sem šel gori do njenih sob. Naproti mi je prišla služkinja, ki mi je rekla šepetaje, da je gospica Maja

ne v Sibiriji, v kolikor je potrebno, da se ščiti in vzdrži prekosibirski železniški promet. Predsednik je pripomnil, da ne gre nikakor za kršenje ruske vladarske pravice.

IZ ANGLIJE.

Pogajanja angleške vlade z rudarji.

LONDON, 26. Danes se je vršil pogovor med Lloyd Georgejem, Bonar Lawom, Geddesom in izvrševalnim odborom rudarske federacije. Vlada je predložila glede medzgodbo na novi podlagi vpoštevajoč znižanje 10% na množini izčrpanega materijala, kakor je predvideno v zadnjem poročilu o premožnosti industriji. Po tem predlogu bi delavstvo ne trpelo škode na svojih mezdah. Predlog bo proučeval popoldne izvrševalni rudarski odbor. Vest iz krajev, kjer se vrši stavka, poročajo, da črpalnice dobro delujejo. Izjavlja se, da so ukrepi za ohrano rudnikov tako zadovoljivi, da se je Geddes, ki je bil odšel v Leeds, da ukrene, kar je potrebno, povrnil v London.

Sporazum dosežen.

LONDON, 25. V pogajanjih med vlado in izvrševalnim odborom stavkojučih rudarjev, se je dosegel sporazum. Prepoved izvajanja premoga iz Kardiffa je bila razveljavljena.

IZ TURCIJE.

Kolera v Carigradu.

KIM, 25. V Carigradu so bili pred kratkim ugotovljeni slučajji kolere. Vsled tega opozarja glavno zdravstveno ravnanstvo na naredbo od 4. junija 1911., ki se je zopet uveljavila, in priporoča, naj se ji strogo pokori.

IZ RUSIJE.

Arhangelsko bojišče.

LONDON, 25. Neko poročilo o operacijah na arhangelskem bojišču poroča: Izvzemši o neško bojišče, kjer je Wilna in vsa rečna črta v sovražnikovih rokah, je položaj povsod neizpremenjen.

IZ ČEHOSLOVAŠKE.

Volitni red na Češkem.

PRAGA, 23. V današnji seji narodne skupščine predloženi zakonski načrti glede volilnega reda za narodno skupščino čehoslovaške republike veli: Prvo volilno okrožje, Praga in k njej pripadajoči sodni okraj volijo 43 poslancev. Volitev poslancev v narodno skupščino razpiše ministristvo za notranje posle na nedeljo med prvimi in 30. decembrom 1919. Narodna skupščina se voli za dobo 5 let. Voliti smejo vsi meščani čehoslovaške republike brez razlike spola, ki so na dan volitvenega razpisa prekorčili 21. leto, prisegli čehoslovaški republiki zvestobo in ki stanejo najmanj 3 mesece po izdaji volilnih list v občini in ki po tem zakonu niso izločeni od volilne pravice. Za člana narodne skupščine more biti izvoljen vsak, ki ima volilno pravico, ki je na dan volitve dosegel svoje 24. leto in ki je vsaj 3 leta v kakšni občini čehoslovaške republike pristojen. Vsek volilec ima dolžnost, udeležiti se volitve. — Potem je bil sprejet zakon, po katerem se bodo državnim uslužbenecem vračunila vojna leta in zakon osnove kolektivnih sodišč. Poročevalec ustavnega odseka dr. Weyr je poročal o predlogu dr. Natuške in tovarišev glede ureditve gnotnih razmer občinskih in okrajnih uradnikov. Zakon velja tudi za Moravsko in Slezijo. V obeh branjih se sprejme zakon o polnoletnosti ki se zniža od 24. na 21. leto. Druge predloge, glede ureditve jezikovnega vprašanja ustanovitve pravnega volilnega sodišča, reforme javne uprave in ustave čehoslovaške republike se bodo predložile z željo, da se v najkrajšem času uredi vse tako, da bo dana podlaga za nadaljni razvoj čehoslovaške republike. Stevilo poslancev ni natančno določeno; približno jih bo okoli 300, tako da pride en poslanec na 50.000 prebivalcev.

Amerikansko posojilo.

ZAOREB, 26. Združeno čehoslovaške banke so dobile v New Yorku posojilo 6.300.000 dolarjev. To posojilo se pozneje zviša na 25 milijonov dolarjev.

IZ MADŽARSKE.

Položaj v Budimpešti.

ZAOREB, 26. »Jutranji List« objavlja razgovor z bivšim jugoslovanskim konzulom v Budimpešti, kateri je izjavil, da je gospodarski položaj Madžarske, zlasti pa v Budimpešti silno kritičen. Velika zaloga zlata in drugih dragocenosti se je skoraj cela odnesla v inozemstvo v propagandne namene. Sedaj ponujajo inozemstvu vse vrednostnice, ki jih hranijo budimpeštanske banke.

Madžari začeli napad.

CURIH, 25. Iz Budimpešte poročajo: Bela Khun je postal predsednik mirovne konference Clemenceauja brzokaj, s katero mu javlja, da so bili Madžari, vsled romunskega ofenzivnega ravnanja, prisiljeni, da prekorajo reko Tiso in da prisilijo Romune, da spoštujejo ententno voljo.

sinoči obolela in da še spi. Gospod da je prepeval zbuditi jo. Tudi milostna gospa in gospica Jette da še niste vstali.

Odšel sem; nespodoben za vsako delo sem blodil vse dolgo predpol dne na planem. Dopolne domov so mi rekli, da je bil gospod H. tu in žnjim neki mlad gospod, ki ni mogel biti — kakor sem sklepal iz opisa — nihče drug, nego Henning. Povrnil sem se v hišo gospoda H. Rekli so mi, da gospa in gospica Jette ne sprejemata nikogar. Sedaj da ste ravno pri gospici Maji, ki se je onesvestila in je težko bolna.

Ostavlil sem zopet hišo g. H. v velikem nemiru. — Ko sem le nekoliko korakov oddaljen od hiše, je pribežal za menoj Henning ves zasoplen, me prijel za roko in rekel: »Dovolite, da vas sprejem domov, govoriti mi je z vami par važnih besed.«

»Draže volje, gospod,« sem odgovoril hitro in pričakoval — novega poziva na dvoboj.

Ali, čim sva prestopila prag, je zalučal Henning svoj klobuk daleč od sebe, se mi vrغل v naročje, me objel in je izbruhnil s pristrano radostjo: »Nu, ljubi brat! Raduj se sedaj! Sedaj ti smem govoriti ti, kajti sedaj sva brata. — vse je dobro! Svoboden si, ker jaz sem — Jettin ženini!»

IZ NEMČIJE.

Spartakovski napadi v Eisenachu.

CURIH, 25. Neko poročilo iz Eisenacha javlja: Spartakovi so obnovili napade proti postaji za tovorne vlake v Eisenachu. Snoti okoli polnoči je napadla orožena topla postaja in vladne čete, ki so jo stražile. Spopad se je izpremenil v pravi boj. Napadalcu so se morali končno umekniti, brzokone radi velikih izgub. Vladne čete bodo ojačene.

Švicarski poslanik v Berolinu odstopil.

BERN, 26. Švicarska brzojavna agencija poroča, da je švicarski poslanik v Berolinu Merker odstopil.

IZ NEMŠKE AVSTRIJE.

Odgoditev odgovora Nemške Avstrije na mirovno pogodbo?

CURIH, 25. Preden sja se odpeljala v Feldkirch, kjer se sestaneja z državnim kancelarjem, dr. Rennerjem, sta podkancelar Fink in predsednik Seitz izjavila, da stori vlada vse mogoče, da bi se podaljšal rok, ki je določen za sprejem ali odklonitev mirovne pogodbe.

Nemškoavstrijski glasovi o tirolskem vprašanju.

CURIH, 25. Podtanjik za zunanje zadeve Phügel, tirolski poverjenik, piše v »Wiener Tagblattu« o klavzulah glede južne Tirolske ter izjavlja, da te klavzule bolijo njega in vse tiste, ki, kakor on, še vedno upajo na bodoči sporazum nemškega naroda z italijanskim. Tirolska ima sveto dolžnost, da ne počiva, da ne opusti nobenega poskusa, da doseže svojo popolno ednost. Stara podonavska monarhija ne obstoji več, zato nima Italija vzroka, da se boji navaja od severa. Nima potrebe strateških sil, zato bi se morala dogovoriti s Tirolsko, da začrta njene meje tam, kjer narava deli nemški narod od italijanskega. Če pa bi bila južna Tirolska ločena, naj zna svet, da ta ločitev ne bo trajala dolgo; toda Plüger bi kot prijatelj italijanskega naroda raje, da ostane Tirolska ohranjena Nemcem po prijateljskem sporazumu z Italijo.

Prepoved prekomernega vživanja alkoholnih pijač.

DUNAJ, 25. Centralni izvršujoči odbor je v eni zadnjih sej odobril naredbo o modifikaciji zakona, s katerim se prepoveduje vživanje alkoholnih pijač. Določa se kot dnevni obrok za vsakega delavca iznad osemnajst let po pol litra vina.

IZ ROMUNSKJE.

Umik in zopetni pohod romunskih čet.

BUKAREST, 26. Dne 20. t. m. so začeli Romuni napadati. V bojih dne 20. in 21. so bili Romuni prisiljeni na umik, in Madžari so prekorčili reko Tiso. Na severnem delu bojišča so bili madžarski napadi odbiti z velikimi izgubami pri sovražniku. Dne 22. so posegle v boj romunske rezerve, ki so v protinapadih poglale sovražnika, zavezale Hodnež in Vosarhely. Boj se bje vroče na vsem bojišču.

Iz Jugoslavije.

Protiboljševiška madžarska ministra v Belgradu.

ZAOREB, 26. »Jutranji List« poroča z datumom 23. t. m. iz Belgrada: Danes sta prispela semkaj ministri za zunanje stvari, Teleky, in Balla, ministri za notranje stvari, člana protiboljševiške madžarske vlade v Segedinu.

»Narodna banka«.

ZAOREB, 25. »Riječ SHS« poroča: Narodno predstavništvo se je odgodelo do 4. avgusta. Vlada je želela, da bi se bil pred političnimi sprejel zakonski predlog o ustanovitvi »Narodne banke«, ki bi omogočil hitro rešitev nujnega vprašanja zamenjave valute. Vsek dan, ki se zamudi, prihaja nov avstroogroski papirnati denar v Jugoslavijo in ta škodljivo uvoz se ne more ustaviti drugače kot z odgleditvijo avstroogroske valute iz prometa, kar pa je mogoče le po ustanovitvi »Narodne banke«. Vlada je odgodela razpravo o tej zakonski predlogi za dva tedna, da odseki dovršijo svoja proutavanja. — »Jutranji List« poroča, da so novi bankovci, s katerimi se nadomeste krone, že dospeli v Belgrad.

Spor med Vatikanom in Jugoslavijo.

ZAOREB, 26. »Era Nuova« Vse hrvaško časopisje se bavi s sporom, ki je nastal med Vatikanom in državo SHS. Odnosaji med državo SHS in Vatikanom se niso urejeni, in kakor pravi »Riječ«, morajo veljati glede imenovanja škofov na Hrvaškem za državo SHS one pravice, ki jih je imela bivša avstro-ogrska monarhija. Po starem konkordatu z bivoš Avstro-Ogrsko pa pripada predlaganje imenovanec za škofovske sedeže vladi. Nasprotno temu pa je imenoval papež za škofa v Djakovcu.

Pogledal sem ga v največjem strmenju. Nadaljeval je: »Kako slep sem bil! Da, sedaj bom uzor soprog! Ko so se mi snoti hkratu odprle oči, sem takoj prišel do sklepa. Zaupal sem se svojemu stricu, gospodu H. Ni si želel nič boljšega, me objel in rekel: »Sedaj izpoznavaj v tebi sinu tvojega plemenitega očeta.«

Danes jutraj sem šel k svoji teti in Jetti. Opisal sem jima brez vseh okolnosti sinočni dogodek; in ne vem kako je bilo — izbral sem svoje besede tako dobro, da sva z Jetti sklenila, da se bova tolažila mejsesojno in me je ona — z največjo radostjo, kakor se mi je zdelo — objela kot svojega ženina. Glej! Njen oče naj bi bil izročil to-le pismo — ali, Maja se je onesvestila, ko sem, morda previhar, prihitel s to novostjo. In ker je oče ne bi bil rad zapustil, sem vzel pismo, da je ponesem na lice mesta. — Prosim pa tisočkrat oproščenja, da prinašam — odpoved. Upam, da jo sprejmeš z gracijsko.

Na to mi je izročil Jettino pismo, s katerim je proglasila najino zaroko kot razveljavljeno, a mi sicer zaležala sreče in blagoslova. Preseñenje in radost moja sta bila tolika, da sem trepetal, da sem komaj držal pismo in sem moral sest.

»Tako! Sedaj mi pade še ta v nezavest!«

vem ravnatelja tamošnjega semenišča dr. Aksamoviča, ki je bil tudi na Dunaju posvečen v škofa. Belgrajsko vlado je o imenovanju po dovršenem činu obvestil zagrebški nadškof dr. Bauer s kratkim pismom. Papež da je storil ta Jugoslaviji sovražen in njene pravice kršeči čin po nasvetu visoke jugoslovanske katoliške duhovščine, kar da je v političkih krogih pobudilo osuplost in ogorčenje. Splošno mnenje je, da bo vlada protestirala proti samovoljnosti sv. stolice in uveljavila svoje pravice. Ta dogodek je vsekakor le še otežkočil pogajanja za ureditev odnošajev med državo SHS in Vatikanom.

Protest jugoslovanske vlade v Vatikanu.

BELGRAD, 26. Na seji ministrskega sveta je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje imenovanja djakovskega škofa. Ker je papež imenoval djakovskega škofa Aksamoviča brez znanja in privolitve jugoslovanske vlade, je ministrski svet sklenil, da protestira proti imenovanju in da ga ne prizna. V tem smislu je bil poslan oster protest v Rim. Če bi papež ne hotel razveljaviti tega imenovanja, bo jugoslovanska vlada odrekla škofu beneficije, t. j. lastninsko pravico nad imetjem in dohodki djakovskega škofije. Na ta način bi škof Aksamovič ostal brez dohodkov.

Izid reške preiskave ugoden za Italijane?

»Era Nuova« si daje poročati iz Rima z datumom 25. t. m.: Dasiravno ni prispela nikakršna uradna vest o stvari, se vendar doznavajo nekatere podrobnosti o izidu medzavezniške preiskave o reških dogodkih. Iz zasebnega, zelo upoštevanja vrednega vira, se doznavajo, da je preiskava ugotovila in da so člani komisije priznali popolno odgovornost Italijanov glede obžalovanja vrednih dogodkov, ki so se dogodili med italijanskimi in francoskimi vojniki, češ ker se je izkazalo, da ni bilo nikakršnega izzivanja s strani Italijanov in da je italijanski odpor izzvala nediscipliniranost nekaterih kolonialnih vojakov.

REKA, 24. »Era Nuova« Zagrebške »Novosti« zatrjujejo, da je položaj generala Graziolija in generala Savyja na Reki nevzdržljiv in da je mesto prepleteno z revolucionarnimi proglašji, izhajajočimi iz Lugana. List pravi, da je kriva vest, objavljena v »Secolus«, ki pravi, da je bil kapitan Host-Venturi 6. t. m. v Rimu. List trdi, da kapitan Venturi ustreli nekega francoskega vojaka in da se nahaja sedaj v opazovalnici neke blazine. Če niso morda rajši vse te laži skovane v kaki blazine?

Meje Jugoslavije.

REKA, 24. »Gazzetta del Popolo« »Riječ« piše, da veliki župan baranjski, dr. Pandurovič, ki se je vrnil iz Pariza, zatrjuje, da so meje Jugoslavije napram Madžarski že določene in da pojde meja preko Muhača, Villanyja in Barča. Mesto Barč ostane Madžarski, dočim pa Šikloš dobi Jugoslavijo. Usoda Muhača se določi po izvidu ameriške komisije na licu mesta, ki ugotovi narodnostni značaj mesta morebiti tudi z ljudskim glasovanjem. »Narodna Politika« javlja iz Belgrada, da je upanje, da dobi Jugoslavija namesto Temešvarja, ki je prisojen Romunski, Pečuh.

»Jugoslovanska« nasilstva na Koroskem.

CURIH, 25. Dunajska »Zeit« vstaja proti jugoslovanskim nasilstvom na Koroskem. Jugoslovani pripravljajo ljudsko glasovanje, razdeljujejo živila po smešno nizkih cenah in grozeč tistim, ki bi glasovali za prikljopitev k Avstriji. V vseh krajih, ki so zasedeni po Srbih, je uredena pravcata strahovala, 14.000 koroskih Nemcev je zapustilo svoje hiše, da se izognejo preganjanju s strani jugoslovanskega vojaštva. »Zeit« zahteva, da naj se izvrši ljudsko glasovanje, ne da bi bilo prisotno jugoslovansko vojaštvo, in pod nadzorstvom ententnih čet. Omogočiti da se more tudi beguncem, da se vrnejo v svoja bivališča, in izrazijo svoje želje glede bodoče usode Koroske. — Čudno, kako sedaj ta dunajski list kriči o »nasilstvih«, dočim pa je preje, ko so plenili, ropali, požigali in morili po slovenskih krajih na Koroskem nemški divjaki, sklicani za to rabelsko delo iz vse Nemške Avstrije in bogato plačani za svoja nezaskršana divjstva: tedaj pa je »Zeit« ne le molčala o grozodejstvih, o nasilstvih, temveč je celo šele hvalila »brezprimerno junaštvo« teh roparjev, požigalcev in morilcev! Seveda, saj so ropali, požigali slovensko last ter trpinčili, vlačili v zapore in morili slovenske ljudi! Sedaj pa, ko jugoslovansko vojaštvo ne dela drugega kot edino le to, da preprečuje lujskanje in rovanje plačanih nemških in nemških agitatorjev, ko vzdržuje edino le mir in red v deželi, sedaj pa kriči o nasilstvih! In

je zaklical Henning. V tem trenutku je vstopil g. H. ter me objel preiskreno.

»Oče moj!« sem rekel, »ali je to možno? Ali mi res hočete dati svojo Majo? In ti, Henning! Prijatelj! Dobrotnik! — kako naj se ti zahvalim? — Ali, pa niso morda onesrečili Jette in sebe s svojo velikodušnostjo?«

»Unesrečili?«, je vzkliknil, »potem bi moral bit jaz bedno bitje, ako bi bil nesrečen v zakonu s tako lepim dekletom. In Jette naj bi bila nesrečna? Ne — zelo srečna mora postati! Na rokah bom nosil svojo ljubo gospodinjico. In Maja — angeljska mi sestra! Ali sem mogel manje storiti zanjo. Živi, da osrečiš Majo! To so bile zadnje besede mojega očeta.«

»Pridita, ljuba mi sinova!« je rekel gospod H., »dona nas pričakuje.«

Ko smo vstopili v salon, se je gospod H. odstavil za trenutek, a kmalu je prišel zopet s svojima hčerama, vodeč ju za roki. Maja je bila blede, odeta v belo obleko Jette pa rdeča in v rdeči obleki. »Tu,« je rekel oče, »dovajam rdečo in belo rožo. Naj ne povzročate več nikakega spora med svojima vitezoma!« (Zvrsetek.)

seveda, ljudsko glasovanje naj bi se ne vršilo pod nadzorstvom jugoslovanskega vojaštva, da bi ravno isti nemški hujskači in rovarji imeli laglje delo ter s strahovanjem in grožnjami izsilili iz ostrašenega prebivalstva za Nemce ugoden izid ljudskega glasovanja. To bi bilo potem pravično! Mislimo, da nam ni treba poudarjati, da se odločilni činitelji, če hočejo biti le količjak pravičini, nikakor ne morejo in ne smejo ozirati na taka, pač le že predobro znana nemška potvarjanja resnice in lažniva obrekovanja.

Novi tržaški gubernator.

RIM, 25. Novi tržaški gubernator Ciuffelli pride v Trst prve dni meseca avgusta, da prevzame gubernatorske posle. Znjim pridejo državni svetnik Berio, referendar državnega sveta Barone, ter Baccagliani, Sacchi in Cerquiglioni. Berio, kateremu bo pridružen Barone, prevzame posle gubernatorjevega namestnika.

Sporazum v rešitvi jadranskega vprašanja ponesrečen.

TRST, 26. »Nazione« Listi, ki seditjo pazljivo pogajanjem v Parizu, naglašajo, da se zdi, da se ob jugoslovanski nepopolnosti razbija vsak poizkus za sporazum senatorja Tittonija in njegovih pooblaščenec. Jugoslovani mislijo, da je v sedanjem času nepopolnost najboljša metoda, ki jo morajo porabiti, ker so popolnoma uničeni od vojne in ne morejo ničesar izgubiti, če pustijo jadransko vprašanje nerešeno. Oni mislijo, da jim se na ta način — radi utrujenosti drugih strank — posreči, da dobe več. Kakor piše neki mlanski list, je Tittoni potkušal, da spraviavo reši jadransko vprašanje, ter je predložil ustanovitve dveh svobodnih držav: prva bi zavzemala Reko, a druga Zadar, Šibenik, Trogir in Split v Dalmaciji. Te dve svobodni državi — mesta imajo popolnoma italijanski značaj — bi dobili posebne pravice, ki bi jima omogočile, da se obranile pred hrvaškim morjem, ki ju obkoljuje. S to formulo bi se moglo braniti italijansko Reke in Dalmacije: vsaj tako misli g. Tittoni. Toda temu spraviavemu predlogu stavljajo Jugoslovani nasproti svojo nepopolnost in zahtevajo Reko in vso Dalmacijo. Jugoslovani torej zahtevajo, da jim Italija žrtvuje svoje italijane v Reki in Dalmaciji, da razočara upe, ki jih je vzbudila devetmesečna zasedba, in da se popolnoma odreče narodnemu edinstvu. Jugoslovani bi torej hoteli moralni in politični samounor Italije.

Toda g. Tittoni je obljubil v italijanskem parlamentu, da se ne bo nikakor odrekal; in sedaj se, v ožgled jugoslovanski trdnjavosti, že zopet govori o enostavnem udeležitvi londonskega dogovora. Ostane seveda odprto reško vprašanje; toda leto vprašanje lahko reši, razun volje Rečanov, tudi pravična vest evropskih narodov, ki ne bodo hoteli prisiliti enega celega mesta na samounor, da se izogne surovemu gospodstvu Hrvatov, tradicionalnih sovražnikov italijanskega naroda.

Novo demarkacijska črta v Banatu.

BELGRAD, 23. Iz Temešvara poročajo: Danes je v Temešvaru pričela s svojim delom vojna komisija, ki ima nalogo določiti novo demarkacijsko črto, kot začasno mejo med Srbijo in Romunijo v Banatu. Predsednik komisije je francoski general Tirnois, a člani po eden višji častnik interesiranih držav. Srbski delegat je podpolkovnik J. Veljković. Nova meja gre s severa devet kilometrov južno-zapadno od madžarskega mesta Kaniža, od tu med Vankanjem in železni

meščanskih šol na Koroškem. Pokojina se jim prizna nekavarno bodočim mednarodnim dogovorom, dokler ne dobe tujega državljanstva ali odidejo v inozemstvo.

Zavarovanje proti tihotapstvu.

LJUBLJANA, 25. Ministrski svet je sklenil, da razpostavi od Barce na Dravi do Moldave kordone finančnih stražnikov, ki naj preprečijo tihotapstvo blaga in kron iz Madžarske in Nemške Avstrije v Jugoslavijo. Kordon bo pod poveljstvom posebne komisije, ki bo v ozkih stikih s francoskim vojaškim poveljstvom.

Ljudje jedo preveč mesa.

LJUBLJANA, 25. Minister za prehrano namerala uvesti dva brezmesna dneva. Če se klanje nadaljuje v sedanji meri, bi znala trpeti sama prehrana. Ministrski svet je prepovedal izvoz živine.

Otvoritev poljskega konzulata v Zagrebu. ZAGREB, 26. V Zagrebu je bil odprt poljski konzulat, ki glede medsebojnih trgovsko-gospodarskih zvez obsega vso državo SHS. Imel bo nalogo, da razvije čim boljši in živahnejši trgovinski promet med poljsko republiko in državo SHS.

Vseučilišče Srbov, Hrvatov in Slovencev. ZAGREB, 26. Na zagrebškem vseučilišču se konča šolsko leto dne 31. t. m. s svečano promocijo novih doktorjev. V tem letu je bilo na vseučilišču vpisanih 3684 dijakov, in sicer na juridiški fakulteti 1154, na filozofskem 457, na medicinskem 574, na teološkem 51, na geodetskem 20 a na farmaceutičnem 131. Državni izpitni rigorosi so bili zaključeni dne 25. t. m.

Nova demarkacijska linija v Banatu. CURIJA, 26. Iz Temišvarja poročajo: Danes je začela v Temišvarju svoje delo komisija, ki ima nalogo, da začrti novo demarkacijsko črto, kot začasno mejo med Jugoslavijo in Rumunsko v Banatu. Predsednik komisije je francoski general Tirnois, a člana sta dva višja čestnika prizadetih držav. Nova meja gre od severja do 9 km jugozapadno od madžarske vasi Mako, potem med Volpkanjo in železniško progo proti Mokrinu, Veliki Kikindi in Zombolji, nato proti jugu proti Pardaňu in Modošu; železniško progo Buziaš-Temišvar seče med Vatino in Moravico in gre nato proti vzhodu okoli Vrša in Bele Cerkve in se spušta na reko Nero, ki na jugu zaključuje mejo.

Iz Italije.

Razprava o volilni reformi v poslanski zbornici. RIM, 25. Klerikalec Tovini se izjavlja odoščno za proporcionalni sistem. Naglašja, kako težava zahteva čim širše udeležbe vseh razredov na javni stvari. Naglašja separatistične namene, da bi se polastili državnih oblasti. Zadržni splošni strah, ki so se mu v prvem hipu pridružili tudi krščanski sindikati, kolikor naj bi imel značaj protesta proti nečlovekoljubni in neuklonski vsebini verskega mira, bodi vladni in meščanski prebivalstvu v svarilo. Nevarnost, o kateri mora buržoazija, da je premagana, bi mogla postati hujša in grozljiva v trenutku splošne demobilizacije. Treba je privoliti zastopstvo, ki ga bodo vodili proletarski razredi, istodobno sodelovanje političnih elementov in proletarskih razredov, in poskrbeti za zakonito razsvetlovanje sil velikih socialnih organizacij. Govornik pričakuje, da bo znala vlada dovesti tisto gospodarsko in politično delo vzpostavit, ki pomore doželi, da prebije krizo urode in obnavljanja, ki jo preživlja danes.

Republikanec Cappa naglašja potrebo volilne reforme, ki postavi načelo razrednega zastopstva in podlaga političnega mandata in ki razširi volilno pravico na ženske. Ne da se taži, da se je v narodu tekem vse razvilo neko nezamislivo do parlamenta. Vseled tega upada zakonodajno delovanje in je popolnoma paralizirano. Steer pa ta kriza ni le v italijanskem parlamentu. Isto nezamislivo, iste težave in ista nemirnost se ponavljajo v drugih deželah. Tudi v Franciji in Angliji je kriza življenja in dela. Govornik naglašja potrebo razrednih volilnih okrajev in resnih javnih stvari proti volilnim sleparstvom. Ljudske mase čutijo, da niso primerno zastopane v parlamentu ineklektualcev in pred vsem odvetnikov. Mase ne želijo te družbe, kjer ni privilegijano samo bogastvo, ampak tudi kultura. Da v senatistični politični življenju, zahteva govornik uredbo na podlagi profesionalnega zastopstva, ki bo imela svoje organe v pokrajinskih skupščinah pretežno tehniškega značaja, katerih kompetenca naj bi bila omejena na velika vprašanja, ki v resnici zanimajo vse politično življenje naroda.

Liberalac Rositto naglašja, da je bil proti volilnemu okraju z enim kandidatom in nadaljevanju krivkonega boja proti parlamentu tekem volno. Opreka, da bi proporcionalno zastopstvo moglo prinesiti v izrazu narodne volje vse tiste blage sile, ki jih pričakujejo njegovi bratje. Priporočila, da udeležitev tega sistema naj bi pri nas na največjo težavo v analitiki vstopi v pomankljaj organiziranih strank v velikem delu Italije. Konservativac Molina našteva pomankljivosti volilnega okraja z enim kandidatom ter dokazuje, da tak okraj pomenja zmago partikularističnih interesov in usmujenje izvolitve vladi. Na oporekanje, da v Italiji ni organiziranih strank, razum socialistične in ljudske, odgovarja, da naj se tudi druge stranke organizirajo; če pa ne bi znale tega ne bi imele pravice do stremženja po vladi v deželi.

Konservativac Toscanelli izjavlja, da bo glasoval proti zakonskemu načrtu, tudi če bi vlada združila s tem načrtom vprašanje zupanja, kajti uverjen je, da je najboljši sistem vendarle večinski. Vprašanje naj reši nova zbornica, v kateri bo zastopanih tudi tisti 55 okrajev, ki danes niso zastopani, in pa tudi prebivalstvo odraslih dežel. Jutri zopet seja z razpravo o volilni reformi.

Preiskava o Kobaridu zaključena.

RIM, 25. General Karel Canova, predsednik preiskovalne komisije za ugotovitev odgovornosti za umik italijanske vojske na Plave, je večeraj teroči ministrskemu predsedniku poročilo o izvršeni preiskavi.

Stavka krčkovastcev se nadaljuje.

RIM, 25. Stavka krčkovastcev se nadaljuje. Riti je brez histov, izhajata se vedno samo »Giornale del Popolo« in »Avanti« industrijski in izsila.

teži fistor razširja vest, da se stavka poravnava naravnost z delavstvom brez posredovanja organizacije, potom posameznih delovnih pogodb, katere zagotavljajo delavstvu pravico do pokojnine ter bolniške podpore. Organizacija delavstva opozarja, da gre tu za to, da bi se razbila delavska vzajemnost.

Rusija v letih 1914.—1918.

Uvod.

Ko je leta 1914. izbruhnila vojna in je poselja vanjo tudi ogromna carska Rusija, v katero je gotovo velik del Slovanov gledal kot bodočo odrešiteljico slovanstva izpod tujega jarma, ko so neštene ruske mase od dne do dne dosegale večje uspehe in vdirale čim dalje tem globlje na sovražna nemška in avstrijska tla, spremljane s pritenimi simpatijami in vročimi željami vseh stoletoltnih tlačanov habsburške in hohenzollerske vladohlepnosti: tedaj bi se bil med nami pač težko našel človek, ki bi ne bil prepričan, da ostane zmaga zvesta ruskomu orjaku vse do konca in da ob silni, neprecenljivi njegovi moči mora ta konec priti kmalu, v nekaterih mesecih. Rusi pred Dunajem, Rusi pred Berlinom: takih vesti smo pričakovali. Ali prišlo je popolnoma drugače.

Za prvotnimi velikimi uspehi so prihajali neuspehi, drug večji od drugega. Namesto Rusov pred Dunajem in Berlinom smo videli Nemce v Varšavi, Brestu Litovskem, Avstrije pa v Ukrajini. Sledilo so notranji polomi in prevrati, močnega Rusija, razkosana, razdrta in razrušena v svoji notranjosti, je izstopila iz kroga zaveznikov in se skoraj potopila v krvi notranjih bojov, velika svetovna borba se je končala brez nje, če ne že naravnost proti njej.

Zaprli od vseh strani, kakor smo bili vsa dolga vojna leta, si o dogodkih v Rusiji, ki so povzročili vse one ogromne izpremembe, nismo mogli ustvariti slike, ki bi tudi oddale odgovorjale resnici. Vesti, ki so nam prihajale iz avstrijskih in nemških virov — vsi drugi so nam bili zaprti s sedmerimi ključmi — so bile takšne, kakor so jih hoteli imeti na Dunaju in v Berlinu, četudi so bile resnici naravnost v obziru; a tudi še danes, ko nam je vendar vsaj kolikorotoliko odprt pogled v zunajni svet, moramo reči, da je Rusija z vsemi svojimi vojnimi dogodki, od začetka vojne pa do današnjega dne, za nas še vedno zavita v neprozorno meglo, da nam je resnica o njej slej ko prej popolnoma neznana. Zato pa smo tudi s tem večjo radostjo pozdravili v svoji sredi moči, ki nam je mogel podati resnično sliko razmer, ki so vladale v Rusiji pred vojno in tekem vojne, ker jih je videl sam prav na njihovem izvoru, v Petrogradu samem, in tudi sam dejanski posegal vanje. Gospod F. L. Tuma, moč svetovne naobrazbe, naš človek, je že pred izbruhom vojne zavzemal odlično mesto v našem svetovnem zavodu v Petrogradu, in je tedaj in tudi pozneje vseh njegovih vestranskih zvez imel globok vpogled v vse ono, kar je dovelo Rusijo do njenega končnega poluma. Po njegovih zabeležkah si je pač moglo ustvariti precej jasne pojme o delovanju vseh onih odkritih in neodkritih, javnih in tajnih sil, ki so vrle preje tako močno Rusijo v popolno pogubo, in neoprodna megla, ki nam je doslej zagrinjala dogodke na Ruskem, izginja po njegovih krepko začetnih risbah posameznih razdelih svetovne vojne, važnih dogodkov, raznih slojev in posameznih oseb, ki so dejanski posegli v vojni, politični, kulturni, socialni in gospodarski vrvež in metež na Ruskem. Držeč se strogo njegovih zabeležek, objavljamo v naslednjem celotno vrsto takih risb, prepričani, da jim bo naše čitateljstvo sledilo z največjim zanimanjem.

OZRAČJE PRED VOJNO.

Kdor hoče pravilno presojati stvari, kakor to se razvijale v Rusiji za časa svetovne vojne, mora predvsem vedeti, da Rusija pred sedanjo vojno niti oddaleži niti bila ona Rusija, kakor je bila znana svetu prva desetletja po berlinskem miru. Dočim se je tedaj povsod, v javnem in zasebnem življenju, čutil vpliv evropskega zapada, se je v časih pred vojno čim dalje tem bolj očitno kazal vsepovsod nemški vpliv, in to ne samo morda v našem javnem in zasebnem življenju kot takem, temveč, kar je najvažnejše, tudi v vsaj državni upravi, civilni in vojaški. Neovrgljivo dejstvo je, da je med visokim ruskim častništvom bilo gotovo eno tretjino Nemcev in da se je tudi v drugih državnih uradih, predvsem pa v ministrstvih, tudi v ministrstvu za zunanje stvari, sedelo 25 do 30 odstotkov uradništva nemškega pokolenja. Bili so celo oddelki, v katerih sta se nahajala komaj po eden ali dva pristna Rusi. Tako je bilo tudi v ministrstvu za narodno izobrazbo popolnoma pod nemškim vplivom in je bil ves pedagoški ustroj ruskega šolstva prirejen po nemškemu obrazcu. Nadalje je bilo tudi vojaštvo, posebno pa generaliteta v nemških rokah, in le tako je moglo razumeti, kaj je bilo tako veliko raznih baronov in grofov z nemškimi imeni na čelu ruske vojske, ko se je pričela vojna. Celotna cerkvena uprava je bila v rokah članov nemškega pokolenja. Nemec je bil celo prokuror sv. sinoda, Sahler, a eno prvih njegovih del, ko je prišel na to mesto, je bilo, da je razveljavil svoječasi sklep uvoza dalmatinskega olja na Rusko in sklenil nov dogovor s Hamburgom.

V Petrogradu samem sta izhajala dva nemška lista. Nacionalnega ruskega časopisa v našem smislu pa na Ruskem sploh ni bilo in tudi ni bilo v ruski inteligenci za to nobene potrebe. Kar je bilo listov, kateri bi se mogli smatrati za nacionalne, so bili vsi subvencionirani od vlade, in zato so tudi bili vsi reakcionarni, niso napredovali s časom, niso umevali potreb novega časa in tudi niso bili nikakor priljubljeni. Nacionalni dnevnik »Ruskie Znamja« (»Ruska Zastava«) je izhajal komaj nekaj sto izvodih, dočim so drugi dnevniki izhajali v en milijon in več izvodih.

Najbolje urejevana in tudi najbolj razširjena lista sta bili »Novoje Vremja« in »Riječ«.

»Novoje Vremja« je ustanovil Suvodin. List je prešel po njegovi smrti v roke njegovih sinov in njegovih bivših bližnjih sodrušnikov, ki pa

so vsi skupaj gospodarili tako slabo, da je list že takoj v začetku vojne prešel v roke Židov, med katerimi se je nahajal tudi glavni navijalec cen, bankir Rosenstein.

V začetku vojne je moralo »Novoje Vremja« trpeti, da mu je ruska vlada postavila v uredništvo posebnega cenzorja, ki je strogo pazil na to, da list ni pisal v duhu, ki bi ne bil prijazen ruski vladi. Posebno pa je imel ta cenzor nalogo, da je zatiral vesti, ki so govorile o slovanem gibanju v Avstriji proti Habsburžanom, češ da take vesti ne podpirajo stremiljenj ruske vlade. Ko je prišel list v židovske roke in je stvar razkrinkal starejši sin Suvodinov sam potom obsežne brošure, kjer je opisal natančno vse skandalozno ravnanje svojih bratov in bivših sodrušnikov, je dobilo »Novoje Vremja« namesto vladnega cenzorja židovskega, ki je še bolj zatiral vsako slovanstvo.

Tako je dobilo »Novoje Vremja« obsežen material iz ameriškega časopisa, ki je obsegal vso zgodbo avstrijskega konzula Slovence Gorčarja, ki je razkrinkal avstrijskega

Uprisanje železnice v Jugoslaviji.

(Dolge)

Skadar je že tako za majhne ladje nekakšno pristanišče; mogel bi se zvezati z Barom ali s Singinom. Bar, četudi nekoliko več oddaljen od Skadra, nego Singin, ima prednost, da ima lepo izgrajeno pristanišče, medtem ko v Singinu vse manjka. V Baru tudi ne divja taka malarija, kakor v Singinu, ki je malarjsko ležišče. Proga bi ne bila niti draga za balkanske razmere, ker bi pri gradnji ne bilo posebnih težav. Material bi se mogel po morju privvažati zelo poceni. Severna Crna gora je zelo bogata z gozdom, ki bi, če se začne železniška gradnja, ne bil več za Crno goro mrtvi kapital. Jugoslavija bo že iz političnih vzrokov pridobila, da zgradi omenjeno železnico. Za daljšo bodočnost bi prihajala v poštev zveza NKŠC—Trebinje, ko bi se zgradila za Jugoslavijo najvažnejša proga, zveza Mitrovica—Banjaluka (solunska proga), da se zveže NKŠC s solunsko progo. Tako bi Crna gora prišla do neposrednega stika z ostalo Jugoslavijo.

Po balkanski vojni se je veliko govorilo o zvezi Drača s Srbijo. Kakor stvari sedaj stoje, težko

veleposlanika v Washington, Dumbo, in izročil ameriški preiskavi ves obsežni material z vsemi dokazi. »Novoje Vremja« pa ni izpregovorilo o vsem tem niti besede, dasiravno je del uredništva zahteval objavo vsega dogodka.

Drugi ugledni list je bil »Riječ«, glasilo »kadežev«, t. j. ruske inteligence, okoli katerega pa so se zopet največ zbirali židje. List je ustanovil Žid Bak in je tudi list vedno nosil na prvi strani zabeležbo, da je ustanovitelj lista Bak. Glavni urednik lista je bil profesor petrogradskega vseučilišča Peter Miljukov, ki je imel v vseh svojih zahtevah tri glavne točke: enakopravnost Židov, neodvisnost Finske in avtonomijo Ukrajine. Tekom vojne se je oblikoval proces, ki ga je začela »Riječ« proti nekemu sodrušniku »Novoga Vremja«, dokazalo, da je »Riječ« dobila tekem vojne kakajga pol milijona rubljev podpore iz Finske, da piše v prilogi Finski proti ruski vladi.

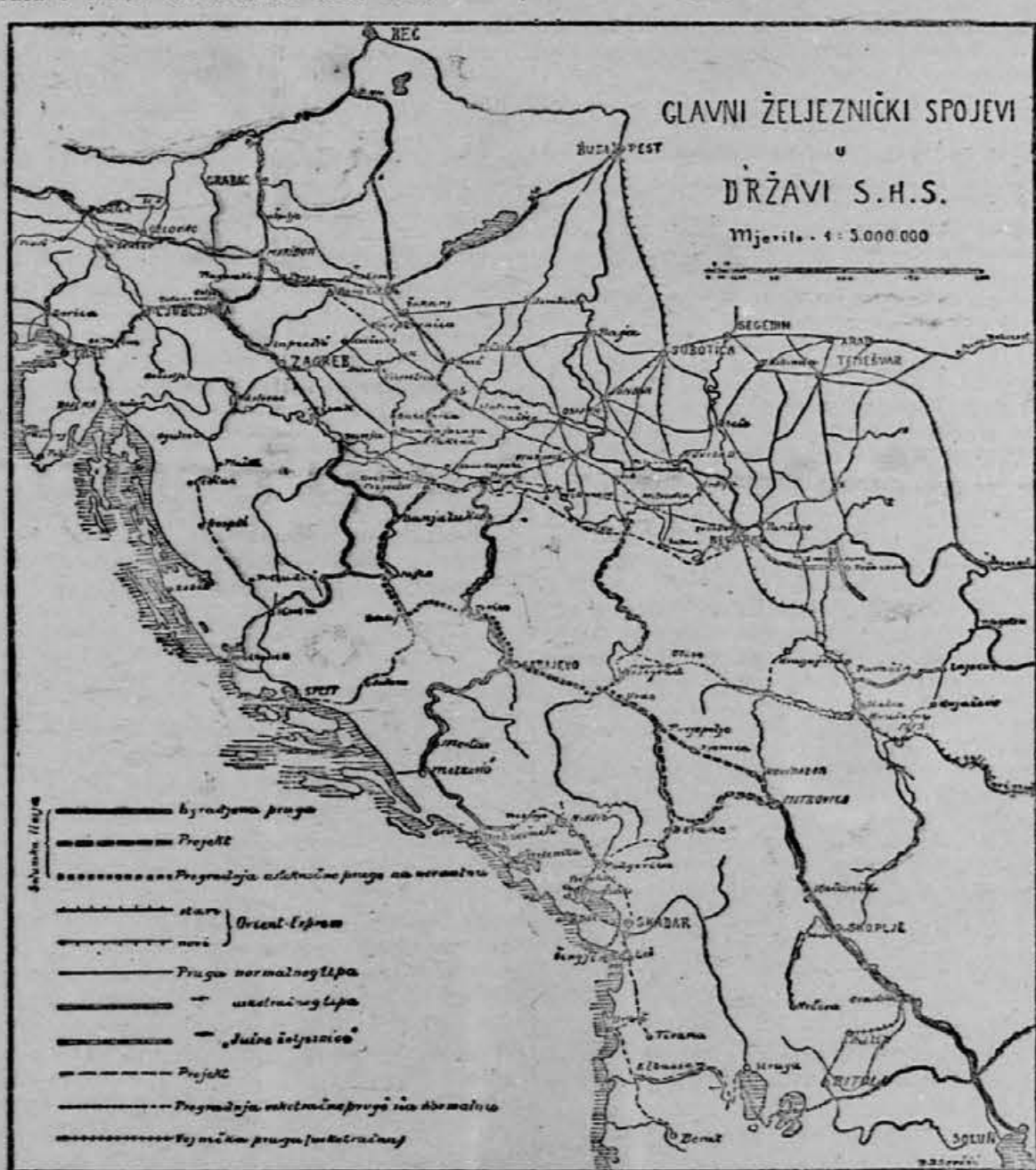
Razumljivo je, da tako časopisje ni moglo pisati nepristransko, kajti ta list je bil vezan na ta, drugi pa zopet na drug način.

da se da močrt udeležiti. Jugoslavija ima za prva leta preveč dela, da izgradi najpotrebnejše proge. Ker ni izključeno, da bi se za draško železnico mogel zanimati tuj kapital, bomo izpregovorili par besedi o bodočih balkanskih železnicih.

Stranska proga bi bila Skadar—Leš—Vora—Drač—Ljubna—Berat, kar bi odgovarjalo etniji liniji v minulji vojni. Transverzalni prog bi bili Drač—Elbasan—Struga in Valona—Bitoll. Posebno za zadnjo progo se zanima italijanska javnost.

V slučaju, da vsa obal skadrskega jezera prikaže Jugoslaviji, bi bila proga Skadar—Berat za Jugoslavijo veličanske koristi, a Skadru bi bilo prvenstvo prvega trzišča v Jugoslaviji zagotovljeno. Zgrajena črnogorska železnica, ki bi bila zvezana s solunsko linijo, bi dala Jugoslaviji nepopolno trgovino v celi Albaniji.

Draška železnica in železnica Valona—Bitoll bi se dale relativno lažje zgraditi od morja do srbske meje, nego od srbske meje do srbske železnice mreže. Za prva leta in za vojaške svrhe bi Srbiji, zadostoval ožkožarni vojaški prog (tip »Feldbahn«) Gradsko—Philip in Skopje—Tetovo—Gostivar—Krcova, ki ju je pustila nemška Scholza armada po porazu pri Prilipu.

Najzanimljiva proga za bodočnost Jugoslavije je že omenjeni projekt solunske linije. Vse žrtve so premisljene v prispodobi s koristjo, ki bi jo država imela od solunske proge. Projekt je že starega datuma. Avstrija bi bila gradila to progo že zdavnaj, da niso temu nasprotovale politične razmere. Znan inženir Seiditz so smatrali za eno največjih evropskih prog. Proga bi torej šla iz Soluna približno do Ojeogehi (15 km severno od grško-srbske meje) po grškem ozemlju, in potem naprej do Skopja, kjer ima zvezo skozi Niš z Belgradom. Proga teče dalje od Kosovske polja do Mitrovice. Od Soluna do Mitrovice je proga že zdavnaj v prometu. Zgradi jo je baron Hirschler in znana je pod imenom »Chemins de fer d'Orient«. Do Mitrovice je proga normalnega tipa; moralo bi se še marsikaj popraviti, ker je v vojni precej trpela. Postoje bi se morale povečati in modernizirati, trasa bi se morala pri kačaniškem defileju popraviti; z eno besedo: železnica, ki je bila za turške razmere dobra, ki se morala obnoviti, da postane prvotna evropska železnica.

Sama gradnja začeta pri Mitrovici. Tu bi se proga zasukala proti zapadu v ibarsko dolino in bi skozi predore prišla nekje izmed Berane in Bijelopolja v limsko dolino. Za prehod le več narčlov. Eden ima n. pr. tri predore, od katerih je najdaljši 3 km dolg. Tu je na vsak način največji del proge. Nadaljevanje bi bilo proti severu po limski dolini do Drine, ali do železnice Sarajevo—Višegrad. Ožkotirna proga Višegrad—Sarajevo—Travniki—Jajce bi se morala predati na progo normalnega tipa in po vrbaški dolini zvezati z Banjaluko. Banjaluka je skozi Sunjo, pri kateri bi se morale nekatere malenkosti popraviti, zvezana z glavno mrežo Jugoslavije in na ta način s srednjo in zapadno Evropo.

So tudi variante, n. pr. zveza Bijelopolje—Plevlje — skozi Fočo v Sarajevo, pri čemer bi se prihranila gradnja sarajevsko—višegradsko proge, ali pa da se Sarajevo—Brod zveže z normalno progo, a projekt Sarajevo—Banjaluka pusti za dužnejše čase, itd.

Bavili se bomo nekaj več s temi vprašanji, ker s tem se ne rešuje samo vprašanje solunske proge, temveč tudi celokupno vprašanje bosenskih in dalmatinskih železnice.

Iz politično-vojaških razlogov mesta ne Srbija ne Avstrija gradili železnice v dolini Drine, čeravno govorje že sami brali, po katerih bi vozila, za to, da bi se gradnja izplačala. Če bi solunska proga stopila pri ustju reke Lima v dolino Drine in bi se skozi Mačvo zvezala z Belgradom, bi bilo na ta način tudi Sarajevo po najkrajši poti zvezano s prestolnico; narobnejši bosenski in srbski kraji bi bili zvezani z normalno progo in z drugim trgovskim svetom. Samo tedaj ima pomen zvezati splitsko luko skozi Aržano—Bugoyno z bosensko mrežo, če je proga Sarajevo—Banjaluka normalnega tipa, ker bi imel s tem — in če se k temu zgradi še omenjena drinska železnica — Split najkrajšo zvezo z Zagrebom (skoraj ravno tako daleč, kakor po liški železnici skozi Ogulin), s Sarajevom, Beogradom in Skopljem. S tem bi bil v glavnem vsaj problem jugoslovanskih železnice rešen.

Tako bi bilo vsaj nekoliko pomagano bedi bosenskih železnice, a Sarajevo bi bilo po najkrajši poti zvezano s prestolnico in z zapadno Evropo. Kako važnost bi to imelo za samo splitsko luko, — mislim, da je za vsakega čitatelja očitno.

Se par besedi o solunski prog! Leta bi vezake skrajni zapad in sever s skrajnim jugom in vzhodom. Od Maribora do Soluna bi bila proga dolga kakih 1400 km, torej nekako kakor od Pariza do Marseille. Ta proga je najkrajša pot v Male Azijo, Sirijo, Egipt in Grško. Ni pri tem nevarnosti, da bi s to progo dobil Solun vse trgovski monopol v Makedoniji in Stari Srbiji v svoje roke. Nasprotno! Zveza solunske proge z jedrnatimi pristanišči (n. pr. s Splitom) omogoča jadrankim tukam, da trgovski zavzamejo Novi pazar, Staro Srbijo, Makedonijo in celo Novo Srbijo, ker razum tega, da je Novipazar bližje Splitu nego Solunu (prevoz po morju je vedno cenejši, nego po železnici), ima država vsa sredstva v roki, da vzame svoje luke v zaščito.

Osební promet bi prišel Solunu jako dobro, to da Jugoslavija bi tudi imela od njega velike koristi, ker bi ves promet internacionalnega sveta moral po jugoslovanski zemlji. Potnik pušča vedno denar v zemlji, po kateri potuje. Promet s stranci bi se zelo dvignil; za turistiko je Balkan še vedno »terra incognita«.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani*

Govor poslanca Antona Sušnika.

Gospodje poslanci! Da Slovenci v bivši Avstriji nismo mogli doseči univerze, ni bila morebiti krivica nizka stopnja naše kulture, ne pomanjkanje osnovnih in srednjih šol in tudi ne pomanjkanje dijakov ter profesorjev. Krivica je bila edino-le imperialistična in hegemonistična politika Avstrije. Edino ta nam ni pustila kviku. Ker smo bili Nemcem na poti pri njihovem prodiranju proti jugu, so nas tiščali k domu. Politično so nas razdvajali, v kulturnem in gospodarskem oziru so nas zapostavljali in zatirali, toda ubiti nas niso mogli. V večnem boju za obstanek smo se s svojim delom in s svojo energijo v socialnem, gospodarskem in kulturnem oziru dvignili visoko. Nemški učenjak sociolog Gumplovicz je moral priznati, da so Slovenci zadnje desetletje povzpeli v vsakem oziru tako visoko, da se jih mora prištevati kulturnim narodom zapadne Evrope. (Zivahno pritrjevanje in ploskanje.) Seveda univerze kljub temu nismo mogli doseči. Slovenci, ki imamo visoko razvito ljudstvo in srednje šolstvo, imamo komaj 10 odstotkov analifetov. Dasiravno smo imeli vse predpogoje, nam univerze vendar niso hoteli dati.

Vedno smo imeli dovolj inteligentnega narščaja, dovolj profesorjev in znanstvenikov. Dr. Glaser trdi v svoji literarni zgodovini, da je že v 14. stoletju oglejski patrijarh Bertrand hotel v Čedadu ustanoviti univerzo tudi za Slovence. Nekaj tržaški znanstveni list arheološkega značaja je koncem prošlega desetletja prinesel imena dijakov, ki so obiskovali univerzo v Padovi. Večina teh dijakov so Slovenci in Hrvatje. Dokaz, da smo imeli že tedaj dovolj kulture in inteligence!

Glede profesorjev spominjam samo na slavna imena Vega, Močnik in Štefan, svetovni matematiki in fiziki, dalje: Kopitar, Miklošič, Strekelj, Skrabec, jezikoslovci, ki slovijo po vsem znanstvenem svetu. Imeli smo že od nekdaj profesorje, toda naši profesorji so morali predavati na tujih vseučiliščih, pisati znanstvena dela v tujem jeziku, nemški narod se je koristil in ponašal s produkti njihovega znanja. Leta 1596. se je obnovil v Ljubljani jezuitski kolegij, ki je imel značaj visoke šole. Ni bila sicer popolna, ker ni bilo pravoslovne in medicinske fakultete, dasiravno so se mnogo trudili zanjo deželni stavovi. Leta 1784. je ta kolegij prenehal. Toda že leta 1788. se je po prizadevanju deželnih stanov ustanovila v Ljubljani modroslovna fakulteta, ki je ostala do leta 1849.

Ko je Napoleon osvojil del jugoslovanske zemlje, je dal Slovencev poleg osnovnih in srednjih šol tudi vseučilišče v Ljubljani. Najslavnejši profesorji na tem vseučilišču so bili ravno Slovenci, Hladnik, Dolinar, Ravnikar.

Prišla je doba narodnega prebujanja leta 1848. Prebudili so se tudi Slovenci in so v zvezi z drugimi Slovani: Čehi, Poljaki in Rusini zahtevali enakopravnost v vsakem oziru, narodno ljudske in srednje šole in slovensko vseučilišče. Takrat je, kakor sem že omenil, obstojala še v Ljubljani modroslovna fakulteta in ranocelniska šola. Ravnatelj te šole, dr. Sporer, je sestavil znamenito peticojo na magistrat in na deželne ustanove za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. V tej peticiji se pritožuje radi krivice postopanja proti Slovencev in imenuje študiranje na tujih visokih šolah »rop na narodnem imenu«. Ta peticija ni imela uspeha, ker je manjkalo denarja. Toda ko so nastopili poslanci v državnem zboru, je na interpelaciji dr. Ulepiča z dne 24. januarja 1849 odgovoril minister za notranje zadeve grof Stadion, ki je med drugim izjavil sledeče: »Upoštevajoč veliko število jugoslovanskega prebivalstva in strogo se držeč izrečenega načela o enakopravnosti narodov in enakega varovanja njihovih koristi, je ministrstvo posvetilo temu vprašanju vso svojo pozornost in se je prepričalo o koristi, da o nujnosti ustanovitve višjega učilišča za jugoslovanske dežele in je izbralo v ta namen Ljubljano kot najprikladnejše mesto.«

Toda Nemci so Slovence poznali samo tako dolgo, dokler so nas rabili. Ko so enkrat prenehale državne homajije, so pozabili tudi na vseučilišče v Ljubljani.

Leta 1849. sta sicer predavala na pravoslovni fakulteti v Ljubljani dva Slovence: dr. Mažon in dr. Lehmann. Izdajala sta tudi izprebivala, veljavna za tuje univerze. Toda že koncem istega leta je vlada razpustila modroslovno fakulteto in ranocelnisko šolo v Ljubljani ter prenestila pravoslovna predavanja v Gradec; tamkaj so predavali od leta 1850. do leta 1855. slovenski profesorji. Takrat so pa prenehala tudi ta predavanja in naše vseučilišče je bilo pokopano.

Toda ideja vseučilišča v Ljubljani ni zaspala. Narodni voditelji so po taborih navdševali ljudstvo in zahtevali vseučilišče, mestni očeti na magistratu ter deželni in državni poslanci po povsod in ob vsaki priliki energično nastopali za vseučilišče v Ljubljani. Tako je že leta 1905. odgovoril minister Hartel našim poslancem, da je vlada že opetovano priznala upravičenost zahteve po vseučilišču v Ljubljani.

Gospodje poslanci! Ta kratki pogled zgodovine vam kaže, da je zahteva po vseučilišču v Ljubljani rezultat dolgoletnega boja za ravnopravnost, sinteza vročega kulturnega stremljenja in koprnjenja, težkega pričakovanja in večkratnega bridkega razočaranja. Zato je pa tudi prodrla do dna duše našega ljudstva in je lones celokupna last vsega slovenskega dela troimenega našega naroda.

Vseučilišče v Ljubljani je tudi po ujedinenju potrebno, in sicer ravno zaradi ujedinenja s političnim združenjem Srbov, Hrvatov in Slovencev ujedinenje še ni končano. Treba je, da sledi tudi narodno edinstvo in kulturna skupnost. To bo šele pravi temelj naše nove

* Narodno predstavništvo je sprejelo zakon o vseučilišču v Ljubljani. V zahvalni brzojavki ministra prosvete Davkoviću je rekel poverjenik tak ul bogočastje dr. K. Vrstovšek v Ljubljani: »Trudili se bomo, da postane ljubljanska univerza vredna posestrima belgrajsko in zagrebško.«

Slovenci napadli nemškega rubežnika. V občino Klanjci pri Lučanah na Štajerskem 28. junija prišel rubežnik iz Arveža iztirjeval davke. Do tega ta mož ni bil upravičen, ker prebivalstvo lipniškega, arveškega, cmureškega in radgonskega okraja, ki stanuje v občinah tostran demarkacijske črte, ni treba plačevati davkov.

Jezik: V skatljah po 45 dkg po 4 lire, 1 škatla na izkaznico.

Zivila ka se razdele posestnikom ubožniških izkaznic: sladkor, kava, cikorija, ekstrakt holandske kave marca Itala, smilo in kis.

Kondenzirano mleko, sladko: do 4 odmerkov zivilske izkaznice 1 posodica, čez 4 odmerke Zil-

v majhnih in velikih množinah.

nošta Št. Vid pri Vipavi.

16.03.01 1111 24-03

»Mi smo napravili tržniški proletarijat socialističen in italijanski, dočim bi ga bila buržoazija pustila, naj ostane avstrijski in živali...« Tu kraljko pripombo. Ne oporekam, ker odgovarja resnici. Nismo presenečeni, ker ravno to govorimo vedno tudi mi. »Lavoratore« je zabeležil dejstvo. Pač pa opozarjamo na našo dolžnost, da temu primerno urejamo svoje postopanje kot Slovenci. Ali ne kot kakšni srditi in narodni prenapetosti in napadali, ampak kot Slovenci, zvesti svojemu narodu in želeči, da naš življenjski žvižg v italijanskim v miru in — enakopravnosti! In to v vsem javnem življenju in tudi v okviru socialne demokracije!!

»Talovi v trgovini«. Z ozirom na vest pod tem naslovom v »Edinosti« se čutim upravičen, ugovarjati tej vesti, ker ne odgovarja resnici. Prvič ne, ker so, kakor se vidi, talovi v Trstu. Ferfolja je pred par dnevi, drugič pa, ker ni prišel »neki« Franc Narobe k nekemu »Vidmarju« prodajati in ta »neki« Vidmar ni kupil nič in ni niti videl onega blaga, ki je v oni vesti navedeno, in tretjič ni res, da oblasti iščejo g. Franca Narobe, ker se nahaja on danes kakor prej kot voda v poti trgovin v ulici del' Istria št. 66 (in ne št. 60). Potemtakem je torej oblastin in občinski popoluoma na razpolago. V poznajoči hodi povedano, da je g. Franc Narobe kupil le majhen del onega blaga za 642 Lir (in ne za 5780 Lir, kakor navedeno). Kupil je blago, ne vedo, da je ukraden, ker so mu dotični, ki so blago prodali, izjavili, da so prinesli blago iz Milana in ga je g. Narobe plačal po normalni ceni, kar so tudi potrdili pooblaščen izvedenci. Ko je pa g. Franc Narobe izvedel, da je blago ukraden, je bil takoj pripravljen blago vrniti, kar mora g. Ferfolja sam potrditi. Ker sta ta neki Narobe in neki Vidmar občinstvu predobro znana in njih poštenje do danes še neomadeževano, se čutim upravičen, dati občinstvu to tudi glede trditve potrebno pojasnilo. Z očitnim spoštovanjem vdan Ivan Vidmar.

Mesto ravatelj mestnega gledališča v Mariboru je prejel dosedanjega glavnega režiserja ljubljanskega gledališča, g. Hinka Nučiča.

Odborova seja »Vrednega Sokola« bo v torek, 29. t. m., ob 21. — Starosta.

Od Sv. Jakoba nam pišejo: Po petletnem spornem šentjakobskih društev se je letos sprožila misel na združitve pevskih in godbenih društev v edinstveni pevski zbor. In res so si ustanovili »Cibulnice«, pevsko društvo »Mirja«, mandolinistična skupina »Viktor Parma«, šentjakobski »Sokole« ter podružnica CMD skupni pevski zbor. S tem so imenovana društva dokazala, da so se v volnem času mnogo naučila in da so pozabila popolnoma stare nedačnosti med šentjakobskimi društvami. Mi šentjakobski pozdravljamo ta korak tem bolj, ker vidimo le v združenju svojo rešitev. Veliko naših najboljših moči nas zapuša, a tiste, ki ostanejo pri nas, vidimo združene v enotni družbi, ki si je stavila za nalogo, da pospešuje narodno zavest s tem, da širi kulturo med naše sloje. Člivo, pete in godba so edine stvari, ki držijo naše občane ljudi po koncu, jih razvedrujejo, jih dramljo ter pozivljajo k čelu in k vztrajnosti. Vzlic temu, da se prirejajo po naši bližini in dolžni okoliščini takovane zabave in druge veselice s plešoma, se vendar pri Sv. Jakobu ni vrnil ples kot edina zabava, ampak so si vzela društva za nalogo, da prirejajo predavanja, uprizarjajo gledališke predstave ter končno nastopajo z izbranimi pevskimi točkami pred naše občinstvo. Pevski koncert, ki se bo vršil v nedeljo, 10. avgusta, bo gotovo vzbudil zavest, da je šentjakobsko društvo, čeravno obstoječe iz samih delavcev, ostalo zvesto svojemu programu, nuditi občinstvu svoj zbranec, lepega in zabavnega. Prepričani smo, da vsakdo, kdor poseti imenovano prireditev, odide vesela srca in s priporočilom, da je doživel pri Sv. Jakobu nekaj, česar že dolgo let ni bilo pri Sv. Jakobu, kar pa je ostalo iz predvojnih časov. Vabimo torej vsakogar na pevski koncert! J. S.

Tržaška kmetijska društva priredi danes, v nedeljo, ob 16.30 urah v Bazovici, in sicer v prostoru, kjer se navadno vršijo shodi.

Prireditev šentjakobsko »Cibulnice«, ki bi se smela vršiti danes, v dvorani Kon. društva pri Sv. Jakobu, se radi neopredvidenih zaprek preloži na 17. avgusta. Izšla pa bo vkljub temu mandolinstična skupina »Viktor Parma« ob prosti zabavi in plesu.

Kdo ve kaj? Fran Kocjančič, doma iz Rojana, je bil v Albaniji kot vojak pri nadzorništvu za makrijo (Makarijinspektoral), vojna pošta 369. Njegova žena Terezija Kocjančič, bivačica v Rojani št. 208 (Scala Santa), je dobila od njeza zadnje pismo, datirano 18. septembra 1918. Od tedaj ni prejela nobenega pisma več o njem. Kdor bi kaj vedel o njem — zvesti med bližnjimi njegovimi tovariši — naj sporoči blagohotno na gornji naslov.

Tržaška kmetijska društva v Trstu, ulica Filzi (Vienne) št. 10, naznanja, da je namestila tačnika v osebi g. Antona Trobeca iz Sv. Ivana, usposobljenega učitelja poljedelsko-živilorodne in vinorodno-sadlarske stroke, ter da bo zato mogla zopet intenzivneje nadzorovati svoje delovanje. Uradne ure so od 9—12 — Občni zbor kmetijske družbe se bo vršil 10. avgusta t. l.

Sv. Ivan. Rojanci prirede danes ob 7.30 zvečer v Narodnem domu zabaven večer z raznovrstnim sporedom. Upajo, da v polni meri zadovolje občinstvo v vsakem oziru. Po predstavi bo prost zabava in ples do 1. popolnosti.

Kmetijska zadruga za Trst in okolico. S socialno-demokratske strani nam pošiljajo: Danes, 27. t. m., se bo vršil ob 10. ustanovni občni zbor kmetijske in vrtnarske zadruge za Trst in okolico v Delavskem domu v Trstu, ulica Madonina št. 15. L. Dnevni red obsega čitanje in odobrenje pravil, volitev prvga načelnika in nadzornišva ter slučajnosti. Pripravljeno občni odbor vabi vse, ki se zanimajo za novo zadrugo, posebno okoliščanske kmetovalce in vrtnarje, da se udeležijo v občnem številu tega občnega zbora. Naj pridejo vsi zopustiti, člani in nečlani, ker namen zadruge je, pomagati kmetovalcem in vrtnarjem v njegovem obsegu in mu zboljšati v tem čezmurnem času njegovo dosego tako težko stališče. Prišlo je slabši časi in radi tega je treba moderne, velike in enotne organizacije, kjer se bo zamoglo biti kos veliki konkurenci, ki grozi.

Tatinska družba. Čitatelji se bodo spomnili »Zalostnega moža«, ki je ukradel v ulici S. Giovanni 17. nadstr kirurgu Ovidu Mannu vse kirurške instrumente, a zobotekniku Marcelu Rougerju 10.000 zobov in vse orodje. Ali je morda mož imel tako lope zobe, da so padle na njih obliži, ali pa ni ukradenih stvari dobro skrival, na vsak način so oblasti zasledile v nekem praznem stanovanju v ul. Maloica 16 ves plen iz ulice S. Giovanni in še več drugih ukradenih reči. Ključni tega stanovanja so bili shranjeni pri neki Mariji Jutich, stari 27 let, ki stanuje v isti hiši v V. nadstropju. Leta je bila aretirana takoj, a malo potem tudi »zalostni mož« in njegova dva pomagala. To trojico so aretirali v kavarni »Lido«. Imenovali so: Sigismund Müller, star 34 iz Temišvara, fotograf, ki stanuje v ulici Maloica 10 s svojo ljubico Jutichovo iz Krka; Franc Hammermann, star 34 let, iz Seitina (v Nemčiji), brezposelni uradnik, ki stanuje v ul. Solitario 13. II. nadstr. In končno naš znani »zalostni mož« zoboteknik Ivan Sitter, star 35 let, iz Trsta, stanujoč v ul. del

Toro 2. I. Vsi trije so priznali tatvino. Zagovarjali so se, da so bili prisiljeni ob bede, a Hammermann je celo izjavil, da je kradel iz maščevanja, ker je bil tudi on okraden. Marija Jutich se zagovarja, češ, ona ne zna ničesar. Tatovi priznajo, da so »vodo« delali. Mutili so se pri delu cele štiri ure. O drugih rečeh, ki so se tudi našle v stanovanju v ulici Maloica ne znajo ničesar, oni so jih tam našli. Med temi rečmi je perilo s črkama P. C. Misi se, da pripada dr. Cipriotti, ki je bil okraden. Vsi štirje tatovi so bili pridržani v zaporu.

Nesreča v Jadjedelnici. Delavec Ivan Demarechi, star 66 let, je včeraj pri delu v Jadjedelnici pri Sv. Marku tako nesrečno padel, da se je ves pobil. Peljali so ga na dom v ul. Navali 47 IV., odkoder ga je rešilna postaja dala prepeljati v mestno bolnišnico. Reče se nahaja v precej težkem, toda ne obupnem stanju, v 10. oddelku.

Tatvina. Med 13 in 15 so vdrli neznan tatovi v prodajalno Josipe Benedetti. Odnesli so za 280 lir stezniki in drugih reči. — G. Rocco je pustil na mizi v svoji prodajalni 100 lir, ki so nenkrat izginele.

Živčni napadi. Ivan C., star 42 let, vojni po-habljenec, je dobil včeraj živčni napad. Peljali so ga v bolnišnico. — Hector B., star 34 let, je dobil dečo, da ga hoče nekdo ubiti. Peljali so ga v bolnišnico. — V zaporih v ul. Coroneo je Josip G., star 25 let, dobil silen živčni napad. Peljali so ga v bolnišnico.

Nenadna smrt. V ulici Roma 17 je nenadoma umrl v svočem stanovanju Emilij Tedeschi. — V svojem stanovanju v ul. Piccardi 2 je včeraj nenadoma umrla Helena Tonal, stara 17 let.

Od nedelje do nedelje.

Danes bi se moral glasiti napis pravzaprav: Od nedelje do — druge nedelje. Zadnjič je namreč moje skromno pero blestelo med tistimi, ki jih — ni bilo v nedeljski »Edinosti«. Ne pa po moji krivdi. Zagradila mi je pot go-spa — — — internacionala se svojim splošnim štrajkom. Jaz sem bil pripravljen z zaviranimi rokavi — pardon: s pomočnim peresom in z nekaj misli v glavi. Ali, ni bilo prostora zame v skrčenem listu. Ni bilo »tehniških sredstev« — ni bilo zlagarjev in ni bilo koles, ki bi se vr-tela v tiskarni — miroval je ta posredovalec med uredniškimi mizami in visoko cenjenimi, dasi včasih malce sitnimi čitatelji in čitateljicami. Govorimo sicer marsikaj neprijetnega drug drugemu na račun, ali: radi se imamo vendar-le in ne moremo — kar je glavno — pogrešati drug drugega. Uredniki so čisto o-zvolovljeni, da bi najraje vse cenjeno čitatelj-stvo poslali k vsem vragom; čitateljstvo pa zabavlja proti listu, a, če se je dogodilo, da je kak dan list zakasnel, ali da ga sploh ni, se isto čitateljstvo — jezi, ker težko pogreša list. Tako ima list svoje križe s čitatelji, ti pa z li-stom.... Kakor je včasih med prijatelji: ali: če sta skupaj, se pretekata neprestano in si go-vorita marsikaj grenkega; če pa enega med njima ni blizu, ga prijatelj težko pogreša, češ: kje pa je neki danes? Tudi listu in čitateljem ne preostaja drugega, nego da — trpe drug z drugim!

Rekel sem, da sem imel za predzadnje ne-deljo povedati marsikaj. Med tem pa je iz-puhtelo. Ne vem, ali se tudi drugim dogaja tako: obilica dogodkov sedanjih čudnih časov ima na-me tudi ta čudni učinek, da hitro — pozabljam. Danes mi kakšna misel polni glavo, jutri je isčem zastop — sponin slab. Pa tudi sicer ne bi kazalo danes ponavljati. Živimo v dobi elektrike, zrakoplovov, telefona, vseh ti-stih vražjih iznajdb, ki odstranjajo vsako da-ljavo, tako, da smo si n. pr. Tržačani in Pa-rižani kakor sosedje, da si moramo takorekoč gledati medsebojno v lonce in v žepe. Če je ka-teri diplomatov, ki danes v Parizu rešujejo človeštvo — po svoje, kihnil, odzvanja dru-gega dne v Trstu — Bog pomagaj! — ali pa mu tudi želimo vse kaj drugega: da bi ga vrag od-nesel kam, kjer ne rešujejo sveta po ver-seillsko!

Blizu je Trstu Pariz. A še bolj, nego želez-nice, telefon in zrakoplovi, nam je mirovna konferenca približala tisti Eldorado evrop-skih lahkoživcev — pokojna angleški kralj Edward in srbski kralj Milan najnesrečnejša spomina bi nam mogla (seveda, če bi bila še živa) povedati marsikaj o sladkostih življenja v glavi in srcu Francije — — — Oprostite, da rabim besedo »mirovna« — ne odgovarja moji sodbi, ampak ime je tako. Če je komu ime Miroljub, se podpisuje za Miroljuba, tudi če je je pretepač in prepirač.

Da — toliko se spominjam vendar, da sem zadnje hotel marsikaj reči o »mirovni« konfe-renci. Nu, kakor rečeno, misli so izbežne in ni jih več. Pa ne le to. Gori sem hotel reči, da v teh dneh živimo hitro. Dogodki se pode in vrhovati — kar je danes senzacija, je jutri... bilo in nas ne zanima več. Tudi zato bi bilo brezkoristno, če bi ponavljal danes, kar sem hotel reči pred 14 dnevi!

Drastičen izgled, kako naglo se v teh dneh menjavajo položaji in dogodki, smo doživeli prav te dni v Parizu. Sodeč, da je najpriprave-niji mož za tako nalogo, so poverili Tittoniju posredovanje med Grško in Bolgarsko. Že čez par dni je Tittoni odložil ta častni man-dat — ni bil več mož zato.

Sicer pa prihajajo le pitle vesti iz mlina pa-riške konference. Naše Jadransko vprašanje: kakor da je zadrževalo. Da ni italijanskega časopisja, ki z obudovanja vredno — zgovor-nostjo toli hrupno goni lažo tega vprašanja, danes bi bil morda kaj pozabil tudi na to ve-liko vprašanje. Ali, čuden prikaz: vodo naganja-jo listi na kolo Jadranskega vprašanja z vso silo: kolo v Parizu pa se le noče vrteti. Pra-vijo, da bomo morali še čakati tja do septem-bra....! Na preveliko preizkušnjo stavljajo go-spodje v Parizu našo potrpežljivost!

Pravzaprav se vrti danes v velikem mlinu le eno kolo: pogodbe z Nemško Avstrijo. Ali zopet nam stopa pred oči čuden fenomen: ta pogodba je baje razcepila velevlasti. Glede novih meja nove avstrijske republike da so si v navzkrižju: tu Francija, tu Amerika. A ljudje že govore, da precejšen del stroškov tega na-vzkrižja bodo morali plačevati Jugoslovani, pa tudi Čehi. Govori se o Celovcu in iz kori-dura, ki ga žele Čehi, baje tudi ne bo nič. Čudna luč pada na razmerje med takozvanimi velevlastmi. Strašno so v soglasju med seboj, dokler se jim ne predstavlja kako vprašanje, ob katerem imajo vsak svoje in — drugače-mnenje! Je-li se je potem čuditi, da — in to je

znatljivo za duha, ki lebdi nad državniki v Parizu — razlikujejo med »velevlastmi« in »priduženimi jim« vlastmi. To se pravi, da razdeljuje zaveznike v one prvega in one dru-gega reda, ter da temu primerno odmerjajo delegacijam na konferenci pravice in — besedo. Cela vrsta zaveznikov nima besede ne v četvorih, ne v petorih, ne v drugih takih — oricah.

Čudna tišina vlada sedaj na konferenci. Po-prej so kolesa vsaj hrupno ropotala, četudi niso dajala moke; sedaj pa niti ropotejo ne več. Vsaj za vnanji svet ne. Morda so gospodje delavneji za »španskimi stenami« raznih od-borov, odsekov in komisij. Svet ne vidi in ne čuje tega. Zato vpadla zanimanje za konfe-rence. Ne, zanimanje ne vpadla, pač pa padajo nade, da bi ta zbor prinesel svetu res dobrega in trajnega sadu. Vendar je to nezadovoljstvo s konferenco porodilo za nas tolažilni pojav: začeli smo zopet misliti na-se, na svoje življen-je, svoje potrebe in naloge. Samo škoda, da se tudi sedaj pojavlja stara hiba našega na-rodnega organizma: ko se razgovarjamo o po-trebah bodočnosti, nam le prerada vhaja misel v minolost. Očitanja ne koristijo sedaj, pač pa treba dobrih nasvetov za bodočnost in volje za delo....!

Nu, to je prevažno poglavje, ki mu treba posvetiti posebno — poglavje. Seveda s ten-denco zidanja in ne podiranja.

C-ž.

ISČEJO SE RAZPRODAJALCI »EDINO-STI«! Odslej razpošiljamo redno naš list v kraje ob južni železnici Trst-St. Peter-Loga-tec, oz. St. Peter-Reka z vlakom, ki odhaja iz Trsta ob 8.30 zjutraj. Tako bodo čitatelji na-šega lista lahko imeli list že dopoldne istega dne. Vabimo torej zlasti razprodajalce listov, tobakarnarje, trgovce in druge osebe, ki bi se zanimale za to, da prevzamejo razprodajo na-šega lista. Želebi bi, da bi se zgledili razproda-jalci iz vseh krajev ob južni železnici. Ponudbe naj se blagovolijo nasloviti na

UPRAVO »EDINOSTI«.

Borzna poročila.

Trst, dne 26. julija 1919.

Tečaji:

Jadranska banka	250—255
Cosulich (Austroamericana)	600—610
Dalmatija (Parobr. dr.)	310—320
Gerolimich	1600—1650
Lloyd	1000—1050
Lussino	1625—1675
Martiniolich	485—495
Navigazione Libera Triestina	1800—1860
Oceanica	480—500
Prenaud	670—690
Trpčevich	585—595
Assicurazioni Generali	16500—16750
Kunlone Adriatica	3000—3100
Ampela	465—475
Cement Dalmatia	250—270
Cement Spalato	345—355
Cistilnica petroleja (Raff. Olii Min)	1600—1800
Cistilnica riza (Pilatura riso)	370—385
Kela	348—355
Ladjedelnica v Tržiču (Cantiere)	300—315
Tržaški Tramway	240—250
Tržaška tvornica oia (Oleificio Triest)	950—1000

NAZNANILO.

Podpisani naznanja slav. občinstvu, da je iznova odprl trgovino mrtvaških predmetov, krst ital. po primernih cenah. Točna postrežba

Se priporoča vdan!

JOSIP MERZEK

Opčine št. 170, Sezanska cesta.

POSESTVO,

ugodna lega, pripravno tudi za obrt — dolgotrajna najemna pogodba za obsežno zemljišče — se prodaja za vsem pridelkom. Proda se tudi izvrstna krava, konj, vozovi, kmetijsko orodje, kokoši, zajci. — Cena 45.000. — Pojasnila daje

FURLANIČ PAVEL — Škofije.

Kovaška delavnica Andrej Purč, Trst, ul. Medin 6

Prevzema vsako delo kovaške stroke. Ima na prodaj več štednikov. Prevzema račbe po meri. — Priporoča se slav. občinstvu.

Dr. FRANZUTTI

ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Gioacchino Rossini št. 12, vogal ul. delle Poste. Tehniški vodja A. Johnscher, dolgoletni asistent Dr. J. Črnaka. — Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranje. Umetni zobje.

Dvonedstropna hiša

s pritličjem se prodaja v Hrpeljah-Kozini ob glavni cesti in železnici. Hiša ima naslednje prostore: v I. in II. nadstropju 11 sob in 2 kuhinji; v pritličju 5 prostorov: krčma, pekarna in mlin. 3000 m² zemljišča. Cene po dogovoru. — Naslov pove ins. oddelek Edinosti pod št. 121.

PRIPOROČLJIVE TURKE

MEHANIČNA DELAVNICA.

Odlikovana ličarica Osvaldella. Via Media 26. Izdelovanje in poprava strojev in motorjev. Pro-računi.

KNJIGOVESNICA. Pietro Pippin, Trst ulica Valdirivo 19. Artistična vezava. Zepni kolektori lastnega izdelka. Vpisniki (registri) posebnega sistema. 201

MAJOLICNE PEČI IN ŠTEDILNIKI. M. Zeppari, ul. S. Giovanni 6 in 12. Najboljša izdelovanja in najpopolnejša vrsta. Cene zmjerne. 202

PAPIR. Velika zaloga papirja za ovitke, papirnatih vre-čic lasne tovarne. Valčki raznih barv in velikosti. Cene zmjerne. Gastone Dollinar, Trst, Via del Gelsi 16. 256

DAMSKA KROJČARNICA. A. Rieger, Trst, ulica Commerciale 3. Izdeluje vsa-kovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, plesne obleke, obleke za poroke, bluze za gleda-lišče itd. Cene zmjerne. Postrežba točna. 337

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom ul. sv. Frančiška Asiškega 20, II. nad. sprejema hranilne vloge od L. 1 dalje.

Trgovcem otvara tekoče čekovne račune. — Posoja hr. nilne pušice na dom. — Rentni davek plačuje iz svojega.

Daje posojila

po najugodnejših pogojih na vknjižbe, na osebno poroštvo, na zastave vrednostnih listin.

Uradne ure vsak dan izvemši nedelj in praznikov od 8 do 1.

JADRANSKA BANKA

Deln. glav. K 30.000.000, Reserve K 8.500.000

Centrala: TRST

Via Cassa di Risparmio 5 — Via S. Nicolò 3

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opuzen, Split, Šibenik, Zadar Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3 1/2% letnim obre-stitim v bančno-ro-prometu proti 3% letnim o-brestitim. Na odpoved navedene zneske spre-jema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (Gefas depositi). Blagajna posluje od 9 do 13.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu. Centrala v Ljubljani.

Podružnice: Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split. Delniška glavica: K 15.000.000. — Rezervni zaklad: K 3.600.000. —

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3 1/2% letnim obre-stitim v bančno-ro-prometu proti 3% letnim o-brestitim. Na odpoved navedene zneske spre-jema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (Gefas depositi). Blagajna posluje od 9 do 13.

PELLEGRINO CINCELLI

Trst - ulica Malanton št. 9 - Trst

(Hiša ustanovljena leta 1828)

KOŽE in USNJE za ženske in moške.

Box in Chevreux, lak, podlage in vsakovrstni predmeti za čevlje itd.

Vse po ugodnih cenah. Postrežba točna.

CROATIA

Ustanovljena 1884 leta. CENTRALA: Zagreb, v Istini palači, vogal Ma-rovške in Preradovičeve ulice.

Podružnica v Trstu, ul. Lavatolo 1, II.

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja: I. Proti požarnim škodam. 1. Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih zgradb, tovarov). 2. Zavarovanje premičnin (pohištva, prodajalniškega blaga, gospodarskih strojev itd.) 3. Zavarovanje poljskih pridelkov (žita, sena itd.) II. Zavarovanje steklenih šip. III. Na življenje. 1. Redna zavarovanja. a) Zavarovanje glavnice za slučaj doživljenja in smrti. b) Zavarovanje dote. c) življenske rente. —

Javen ples na Proseku

se priredi danes, v nedeljo, 27. t. m.

K obilni udeležbi vabi mladina.

Odhajanje in prihajanje vlakov.

Centralna postaja (južna.)

Odhodi:

0'15 D. v Belgrad in Bukarešt (čez Ljubljano in Zagreb).
2'— D. na Dunaj (čez Videm in Trbiž) vsak po-nedeljek, sredo in petek.
5'30 O. v Trbiž in Cervinjan (čez Bivio).
6'30 D. v Reko (čez St. Peter na Krasu).
6'55 H. v Benetke (čez Bivio) Tržič-Videm.
8'— R. v Milan, Pariz, London in Bordeaux.
8'30 O. v Logatec (zveza z Reko).
11'— D. v Benetke (čez Bivio-Cervinjan).
14'30 D. v Benetke (čez Tržič-Videm).
14'50 O. v Logatec (čez St. Peter na Krasu), Reko.
15'15 O. v Logatec in Reko.
17'35 B. v Videm čez Gorico.
18'20 O. v Reko čez St. Peter na Krasu.
20'15 D. na Dunaj čez Logatec.

Dohodi:

2'55 D. z Dunaja (čez Trbiž in Videm) vsako sredo, petek in nedeljo.
7'— D. iz Bukarešta, Belgrada (čez Ljubljano in Zagreb).
8'25 O. iz Logatec.
9'20 O. iz Vidma (čez Gorico, Tržič, Nabrežino).
9'55 O. iz Reke (čez St. Peter na Krasu).
10'50 D. z Dunaja (čez Logatec).
13'50 D. iz Rima (čez Bolzano, Padovo, Benetke, Cervinjan).
16'30 D. iz Logatec in z Reke.
16'50 D. iz Benetke (čez Videm, Tržič).
18'30 D. iz Cervinjana in Tržiča (čez Bivio).
19'15 H. iz Benetke, Cervinjana (čez Bivio).
20'55 O. iz Logatec (zveza z Reko).
23'— H. iz Benetke (čez Videm, Gorico, Tržič in Bivio).
23'20 D. z Reke.
23'45 R. iz Londona, Pariza, Bordeauxa, Milana, Benetke.

Postaja pri Sv. Andreju.

Odhodi:

5'40 O. čez Hrpelje v Rovinj, Kanfanar, Pula.
5'46 M. v Koper, Buje, Poreč.
7'30 O. čez Opčino v Ajdovščino, Gorico in Podbrdo.
8'30 M. v Buje čez Koper.
12'50 O. čez Hrpelje v Kanfanar, Rovinj in Pula.
15'30 O. čez Opčino v Ajdovščino, Gorico in Podbrdo.
17'— O. čez Hrpelje v Kanfanar, Rovinj, Pula.
17'16 M. čez Koper v Buje.

Dohodi:

8'25 M. iz Buje, Kopra itd.
10'05 O. iz Pule in medpostaj.
10'55 O. iz Podbrda, Gorice, čez Opčino.
16'25 O. iz Pule, Rovinja, Kanfanara, Hrpelje, Di-vače.
19'20 M. iz Podbrda, Gorice č